

Celje - skladišče
D-Per

III 19/1984

1119841186,3

COBISS •

MERX VESTNIK

Glasilo delavcev sozd Merx

Številka 3 — Leto IV — Maj 1984

Sozd Merx združuje: Avtotehnika Celje, Blagovni center Celje, Dravinjski dom Slovenske Konjice, Gostinsko podjetje Celje, Hoteli-gostinstvo Celje, Kmetijska zadruga Celje, Kmetijska zadruga Laško, Kmetijska zadruga Slovenske Konjice, Kmetijski kombinat Šentjur, Košenjak Dravograd, Mlinsko predelovalna industrija Celje, Moda Celje, Potrošnik Celje, Reklama Celje, Savinja Mozirje, Teko Celje, Tkanina Celje, Turist Nazarje, Zdravilišče Dobrna in delovna skupnost skupnih služb sozda. — Naklada: 7200 izvodov. Izhaja enkrat mesečno. — Ureja uredniški odbor: Jana Mladenović (glavni in odgovorni urednik), člani: Zdenka Zimšek, Karmen Magyar, Rado Teržan, Zdenka Detiček, Danica Dosedla, Boris Kmet, Mirjam Bevc, Fanika Ilijaš. Tehnični urednik: Marjan Ivanuš, Delo — tozd Delavska enotnost. Naslov uredništva: Sozd Merx, Ul. 29. novembra 16, 63000 Celje — telefon (063) 21-352. Rokopisov in slik ne vračamo. Po sklepu republiškega komiteja za informiranje je glasilo sozda Merx Celje oproščeno plačevanja davka, sklep št. 421-1172. Tisk: Tiskarna Ljudska pravica, Ljubljana.

Predlogi celjskega izvršnega sveta

Kako izboljšati položaj trgovine

Že lep čas se do trgovine kot člena združenega dela obnašamo več kot mačehovsko. Razmere se iz leta v leto slabšajo in skrajni čas je, da tako v Sloveniji kot v posameznih družbenopolitičnih skupnostih v tem smislu nekaj ukrenemo. Člani celjskega izvršnega sveta so zatorej pripravili več predlogov, na osnovi katerih naj bi vsaj deloma zavrl nazadovanje trgovinske dejavnosti.

Neenakopraven družbeni položaj, v katerega smo v preteklih letih potisnili trgovino, se jasno odraža v njenem ekonomskem položaju in reproductivni sposobnosti. Številne analize kažejo, da se je povojna prevlada trgovine nad proizvodnjo po letu 1965 postopno, po letu 1975 pa hitro zmanjševala. V preteklih treh letih so se razmere bistveno poslabšale. Trgovino tare pomanjkanje posameznih izdelkov, če pa hoče ugoditi kupcem, mora za različne oblike sovlaganj v dinarjih in devizah globoko poseči v lastno akumulacijo. Plačevanje predumov za kritične izdelke je danes kot nekaj samo po sebi razumljivega.

Dodajmo k temu še dejstvo, da trgovina že od leta 1979 posluje v pogojih »zamrznjene razlike v ceni«. To velja še danes in jo morajo v trgovinah upoštevati tudi v tistih primerih, ko proizvajalci določene cene izdelkov povečajo, delež trgovine pa ostaja naprej zamrznjen v absolutnem znesku.

Takšen družbeno negativen odnos do trgovine se je odrazil v

postopnem, po letu 1980 pa hitrem zmanjševanju akumulativne in reproductivne sposobnosti vseh trgovinskih dejavnosti. Zaradi zamrznitve razlike v ceni in hitrejše rasti stroškov se je relativno najbolj zmanjšala rast dohodka na delavca v trgovini na drobno z živili in z mešanim blagom.

Člani celjskega izvršnega sveta menijo, da je treba nadaljnji razvoj trgovine povezati s strukturnimi premiki v celotnem gospodarstvu. V trgovini bi bilo treba najti nove načine povezovanja s proizvodnjo, dosedanj široki asortiment pa zamenjati z večjo specializacijo. S prestrukturiranjem celotnega gospodarstva je povezana strategija bodočega gospodarskega razvoja, v kar sodi spreminjanje obstoječih tržnih struktur, ki ne bi smele biti več potisnjene na rob gospodarskih dogajanj. Člani izvršnega sveta predlagajo, naj vanje trgovino vključijo kot enakovrednega udeleženca z enakopravno udeležbo v skupno ustvarjenem dohodku, saj povečevanje njene reproductivne sposobnosti vpliva na hitrejši razvoj proizvodnje.

Medobčinski gospodarski zbornici so predlagali, naj s to problematiko in z njo, da slednjič spremenimo administrativne ukrepe, seznanjeni Gospodarsko zbornico Slovenije, splošno združenje trgovine Slovenije in Jugoslavije in tudi slovensko delegacijo v zveznem zboru skupščine SFRJ.

KRUH NAŠ VSAKDANJI SE NE PEČE SAMO V PEČI. Predstavniki sozda Merx so v minulih dneh spet, kot že tolikokrat, porabili mnogo časa in truda, da bi vsaj v grobem poskrbeli za normalno oskrbo s krušnimi žiti.

Danes bolj kot kdajkoli prej je očitno, da je bila dolgoročna politika našega sozda na mestu, saj je oskrba s krušnimi žiti še kako problematična. Našemu sozdu se v neki meri že obrestujejo vlaganja in dobro načrtovana sodelovanja s proizvajalci in pridelovalci krušnih žit, pa tudi

koruze, ki jo dajemo v zameno za pšenico kmetom. V mislih imamo sodelovanja in naložbe v druge republike, v žitiorodne pokrajine, odkoder prihaja glavčina zrnja za naš vsakdanji kruh.

Člani KPO in marketinga so v minulih dneh obiskali večino vodstev kolektivov v Vojvodini in Slavoniji, da bi skupno rešili težave in probleme z oskrbo. Predvsem pa, da bi rešili vprašanja — cen. Kot je znano, so prav cene tisti odločilni faktor, ki povzročajo največ motenj. Cene v zadnjem času izničijo še tako trdne dogovore, sporazume in obljube.

Prihodnje srednjeročno obdobje

Konec prihodnjega leta se izteče uresničevanje tekočega srednjeročnega plana sozda Merx za obdobje 1981 do 1985. Že v mesecu maju naj bi se lotili priprav in aktivnosti, v katerih bi se dogovorili o osnovnih značilnostih razvoja in gospodarjenja v prihodnjem srednjeročnem obdobju od leta 1986 do 1990. Srednjeročne načrte tozdov, delovnih organizacij in sozda bomo dokončno sprejeli do decembra 1985.

V skladu z zakonom o planiranju SFRJ in SR Slovenije je skupščina Jugoslavije že konec lanskega leta sprejela odlok o pripravi in sprejetju družbenega plana Jugoslavije, kateremu so sledili republiški in že nekateri občinski odloki o pristopih in aktivnostih pri pripravi planskih aktov.

Delovne organizacije, članice sozda Merx, bodo svoje programe dela pri pripravi srednjeročnega plana morale v kratkem sprejeti in s tem zagotoviti, da bodo njihove aktivnosti pri pripravi planskih dokumentov potekale sočasno in vsebinsko usklajeno s programom dela za pripravo plana sozda Merx in družbenimi plani občin. Na podlagi predlaganih rokov, samoupravnega sporazuma o enotnem sistemu planiranja in usklajevanja planov v sozdu Merx ter enotnih metodoloških pristopov (tabele), dogovorjenih na odboru za planiranje sozda, moramo zagotoviti, da bomo elemente, smernice in samoupravne sporazume o temeljih plana pripravili in sklenili, plane pa sprejeli v skladu z roki.

Žare Frančeškin

Sodelovanje z Zvijezdo

Po temeljnih pripravah so člani delavskega sveta sozda Merx sprejeli predlog o sklenitvi samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju sredstev med sozdom Merx in sourom Zvijezda iz Zagreba. Kot podpisnika samouprav-

nega sporazuma so pooblastili Franca Bana, predsednika KPO, delavce v sektorju marketinga pa so zadolžili, da poročajo članom delavskega sveta oziroma poslovnega odbora o uresničevanju medsebojnih poslovnih odnosov.

Vzorno pripravljene obrambni načrti

Pred nedavnim smo bili deležni obiska predstavnikov glavne inšpekcije naše armade. Predstavniki armade je zanimala vsebina in pripravljenost naše združene organi-

zacije na obrambo pred morebitnim agresorjem. Po temeljitem pregledu naših obrambnih načrtov in organiziranja obrambe so predstavniki armade izrekli pohvalo.

Štiriinšestdesetkrat proti

Delavci mesnice, tozda Kmetijskega kombinata v Šentjurju so bili spet nezadovoljni. Tokrat bi naj bil vzrok v slabem vodenju in gospodarjenju v tozdu, ob tem pa seveda tudi osebni dohodki zaposlenih.

Kot je znano, so pred nedavnim v Kmetijskem kombinatu uspeli zbrati denar za sanacijo razmer v njihovi klavnici in s tem izboljšati de-

lovne razmere. Uresničeni so tudi napori za redno oskrbo s klavno živino. Svojo dejavnost so uspeli že razširiti tudi na opravljanje storitev za delovne organizacije izven našega sozda. In kaj pesti 64 delavcev, ki so zaposleni v tamkajšnji klavnici? Kot je videti, imajo mnogo pripomb. Razen onih, ki gredo na rovaš njihove delovne storilnosti, delovnih navad in discipline.

Gospodarski načrt sozda na delavskem svetu

Usklajen razvoj

Na seji delavskega sveta konec aprila so člani največ pozornosti namenili gospodarskemu načrtu sozda Merx v letošnjem letu. Po uvodni razlagi vodje sektorja Zareta Frančeskin sta besedo povzela Franc Ban, predsednik kolegijskega poslovnega organa, in Jure Toplak, podpredsednik KPO.

Zare Frančeskin je poudaril, da je gospodarski načrt narejen na podlagi izhodišč in resolucijskih smernic in usklajen na vseh možnih ravneh. Vsebinsko skupnih planov zajema predvsem planiranje, plan izvoza in uvoza, kjer je v pridobivanju in uporabljanju deviz še precej nejasnih vprašanj. Dejstvo je, da bodo osebni dohodki v letu 1984 odvisni od doseženih poslovnih rezultatov, zlasti od gibanja produktivnosti. Razmerja med sredstvi za osebne dohodke in skupno porabo ter sredstvi za akumulacijo bodo urejevali z usmeritvami resolucije in merili družbenega dogovora na ravni sozda. Delovne organizacije so dolžne spoštovati

usklajena razmerja.

»Rezerve moramo iskati v predelavi hrane, v blagovnem prometu in v gostinstvu. V letu 1983 nam je to še kar dobro uspevalo,« je dejal Franc Ban. »Življenjski standard delavcev bo v sedanjem položaju vse bolj padal, zato moramo narediti vse, da bomo lahko dvignili osebne dohodke. Poslovodni delavci bodo morali pljuniti v roke, da bomo dosegli večji dohodek.«

»Nič kaj razveseljivo ni,« je poudaril Franc Ban, »da se v nekaterih delovnih organizacijah pojavljajo nezdravi medsebojni odnosi, ki rušijo enotnost dela in enoten nastop navzven.«

Ena naših osnovnih nalog je, da kolikor je mogoče skrcimo režijsko delo na vseh ravneh. V letu 1983 je še bilo nekaj delovnih organizacij, kjer so poslovali z izgubo. Letos si tega ne bi smeli več dovoliti, oziroma moramo izgube solidarnostno pokrivati. Težave, ki se bodo pojavljale v sozdu, ne bodo kratkotrajna zadeva, vlečejo se lahko več let.

Kljub temu imamo v sozdu jasno začrtan nadaljnji razvoj. Že julija bomo vključili vanj PSO Avto Celje. Tako bomo na področju avtomehanične stroke v celjski regiji presegli dosedanje razdrobljenost. Dolgoročneje bomo sodelovali tudi z Ero iz Titovega Velenja. V zadnjem času v družbenopolitičnih skupnostih na nas znova pritiskajo, da bi se vključili v sozd Golte. Če odpišejo vse dolgove, smo za vključitev, če ne, naj gredo Golte v stečaj. Za nas je pomemben tudi podatek, da so v zadnjem trimesečju Kope poslovale rentabilno.

V načrtovanju naše razvojne gospodarske politike ima gotovo pomembno mesto Interna banka, še vedno pa je odprto vprašanje, ali naj ustanovimo hranilno kreditno službo.«

Na koncu je Franc Ban zatrdil, da sozda Merx v slovenskem prostoru vse bolj utrjuje svoj položaj. Sodelujemo s številnimi slovenskimi delovnimi organizacijami, združenji, pa tudi z osrednjimi slovenskimi institucijami.

Jure Toplak je govoril predvsem o težkem položaju gostinstva. Tam ustvarjajo premalo dohodka, čez nekaj let bo rezultat poslovanja najverjetneje postal vprašljiv. Poudaril je, kako pomembno gradivo je gospodarski načrt, o katerem je treba pretehtano razmišljati še zlasti v težkem gospodarskem položaju.

Člani delavskega sveta so gospodarski načrt sozda Merx za letošnje leto potrdili, sprejeli sklep o uskladitvi delitvenih razmerij na ravni sozda in imenovali delovno skupino za konkretno opredelitev obveznosti v izvajanju gospodarskega načrta. Sestavljajo jo Franc Ban kot nosilec naloge ter Vitomir Dolinšek, Jože Gračnar in Jure Toplak kot člani.

Komisija za svobodno menjavo dela

Po sklepu delavskega sveta so na ravni sozda oblikovali komisijo za svobodno menjavo dela. Ima 10 članov z dvehletnim mandatom, ti zastopajo pa vse dejavnosti sozda. Strokovne službe Delovne skupnosti skupnih služb sozda Merx morajo do konca junija pripraviti predlog poslovnika o pristojnostih in delovanju te komisije.

V njej so Vlado Črešnik

(Delovna skupnost skupnih služb sozda Merx), Terezija Dorn (Gostinsko podjetje Celje), Marija Jevšenak (Dravinjski dom Slovenske Konjice), Vili Kregar (Avto Celje), Alojz Kuljad (Blagovni center), Alojz Recko (Kmetijski kombinat Šentjur), Manca Strniša (TKanina Celje), Emil Štukelj (Interna banka sozda Merx), Bojan Zafožnik (Delovna skupnost skupnih služb sozda Merx).

Kako smo poslovali v prvem trimesečju

Izgube so se izredno povečale

Čeprav so osnovni kazalci o gospodarjenju v prvih treh mesecih letošnjega leta v sozdu Merx na prvi pogled ugodni, jih hkrati spremljajo zaskrbljujoče izgube, ki so se v prvem četrtletju v primerjavi z enakim obdobjem lani dvignile kar za 321 odstotkov.

V prvih treh mesecih letošnjega leta so članice sozda Merx pridobile celotni prihodek in sicer 8.161.561.000 dinarjev, kar je 60 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. V celotnem planiranem prihodu za letošnje leto — 33.800.935.000 dinarjev — to predstavlja 24 odstotkov načrtovanega. Najvišjo rast so dosegli v blagovnem prometu (65 odstotkov), zatem v kmetijsko-živilskopredelovalni industriji (49 odstotkov) in v gostinstvu (38 odstotkov).

Dohodek članic v prvih treh mesecih ocenjujejo na 913.914.000 dinarjev, kar je za 40 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. V tem letu članice sozda načrtujejo dohodek 3.420.647.000 dinarjev, v prvem četrtletju so dosegle 21 odstotkov tega plana. Najbolj se je dohodek povečal v blagovnem prometu (54 odstotkov), zatem v gostinstvu (33 odstotkov), medtem ko se je v živilskopredelo-

valni industriji le za 16 odstotkov.

Čisti dohodek je znašal 486.472.000 dinarjev, 29 odstotkov več kot v enakem preteklem obdobju. V okviru planiranih 2.505.094.000 dinarjev letnega čistega dohodka to znese 19 odstotkov. Najbolj se je čisti dohodek dvignil v dejavnosti blagovnega prometa (za 47 odstotkov), nato v gostinstvu (za 41 odstotkov), v kmetijsko-živilskopredelovalni industriji pa dosegla le 80 odstotkov čistega dohodka iz prvih treh mesecev lanskega leta.

Akumulacijo ocenjujejo na 86.817.000 dinarjev, 6 odstotkov več kot lani. V planiranem znesku 434.661.000 dinarjev so dosegli 20 odstotkov letno načrtovane akumulacije. Najbolj se je akumulacija povečala v blagovnem prometu (za 48 odstotkov), v gostinstvu (za 10 odstotkov), v kmetijsko-živilskopredelovalni industriji pa za polovico zaostajajo za akumulacijo v prvem četrtletju 1983.

V prvih treh mesecih tega leta so delavci v sozdu dobivali povprečni osebni dohodek 18.287 dinarjev, 42 odstotkov več kot v enakem obdobju leta 1983. Najvišji povprečni osebni dohodek 19.577 dinarjev imajo v ži-

vilskopredelovalni industriji, medtem ko najvišjo rast prikazujejo v blagovnem prometu, in sicer 40-odstotno zvišanje.

Članice so v tem obdobju imele za 3.473.629.000 dinarjev zalog, 37 odstotkov več kot v lanskem enakem obdobju. Najbolj so se povečale zaloge v kmetijsko-živilskopredelovalni industriji (za 61 odstotkov), v blagovnem prometu (za 29 odstotkov) in v gostinstvu (za 28 odstotkov).

V prvem četrtletju so imele članice sozda Merx 84.365.000 dinarjev izgub. Te so se izredno povečale, saj so v primerjavi s koncem preteklega leta višje za 832 odstotkov, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa za 321 odstotkov. Največ izgub (53.962.000 dinarjev) imajo v kmetijsko-živilskopredelovalni industriji, v blagovnem prometu imajo 20.263.000 dinarjev primanjkljaja, v gostinstvu pa 10.140.000 dinarjev.

Najslabše je v kmetijsko-živilskopredelovalni industriji, kjer so se izgube v primerjavi z enakim obdobjem lani povečale za 427 odstotkov, v primerjavi s koncem preteklega leta pa za 847 odstotkov.

Ž. Frančeskin

Kako je Interna banka sozda poslovala v prvem trimesečju

Ohraniti enostavne reprodukcije

V Interni banki sozda Merx so v prvem trimesečju letošnjega leta poslovali v skladu s sprejetimi akti poslovne politike v dolgoročnem, kratkoročnem in deviznem poslovanju ter z določili gospodarskega načrta za tekoče poslovno leto. Osnovna značilnost v prvih treh mesecih je bil boj za ohranitev enostavne reprodukcije oziroma za pokrivanje prevzetih obveznosti iz dolžniško-upniškega razmerja.

Skupni plasmaji sredstev 31. marca so v Interni banki znašali 2 milijardi in 25 milijonov dinarjev, kar je dvainpolkrat več kot v enakem obdobju lani. V strukturi so najvišji delež obsegali kratkoročni in likvidnostni krediti, ki so konec marca znašali 621 milijonov dinarjev oziroma 2,6-krat več kot v enakem obdobju preteklega leta. Dolgoročni krediti za investicijske naložbe so znašali 352 milijonov dinarjev, kar je 2,3-krat več, sredstva rezerv pa 50 milijonov dinarjev oziroma 2,8-krat več kot v enakem obdobju lani.

V Interni banki so pridobivali naslednje ustrezne namenske vire: združena in

pridobljena sredstva za investicijske naložbe so 31. marca znašala 4 milijone dinarjev oziroma 2,2-krat več kot v enakem obdobju preteklega leta, kratkoročni viri za pokrivanje naložb obratnih sredstev milijardo in 580 milijonov dinarjev oziroma 2,6-krat več.

Poudariti velja, da se je v prvem trimesečju tega leta nadaljevalo izrazito neskladje glede sredstev in virov, saj so bili posamezni krediti povprečno plasirani za 46 dni, ustrezni namenski viri pa pridobljeni le za 13 dni. Takšno izrazito neskladje je povzročalo likvidnostne težave, predvsem pri operativnem zagotavljanju potrebnih sredstev za pokrivanje obveznosti iz dolžniško-upniških razmerij.

Na osnovi sklepov o višini obrestnih mer za posamezne vrste kreditov in depozitov in na osnovi sklepov o višini tarif za storitve, ki jih Interna banka opravlja za svoje članice in druge porabnike družbenih sredstev, so v prvem trimesečju fakturirali prihodke v višini 109 milijonov dinarjev, skupni odhodki so znašali 106 milijonov dinarjev in tako je evidenčno do-

kazan skupni dohodek 2.647.000 dinarjev. Tako prikazani elementi poslovanja v prvem trimesečju so dejansko nižji za 5.755.000 dinarjev neplačanih obveznosti od obresti.

Na osnovi določil samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih kot temeljnega akta svobodne menjave dela med Interno banko in njeno delovno skupnostjo je slednja pridobila dohodek v višini 3.323.000 dinarjev, kar predstavlja 20,44 odstotka letno planirane vrednosti. Za davke, prispevke in druga plačila je delovna skupnost namenila 480.000 dinarjev in tako ustvarila čisti dohodek v višini 2.843.000 dinarjev. Čisti dohodek so delili na osebne dohodke in skupno porabo. V prvem trimesečju so izplačali 2.512.000 dinarjev akontacije osebnih dohodkov, to je 21,33 odstotka letno planirane vrednosti.

Zaključimo lahko, da je bilo poslovanje Interne banke in njene delovne skupnosti kljub visoki vrednosti neplačane realizacije v prvem trimesečju letošnjega leta uspešno.

Pravna praksa

Odločanje o razširjeni reprodukciji

V praksi se pojavljajo nekatere sporna vprašanja glede odločanja delavcev o sredstvih razširjene reprodukcije. Po zakonu o razširjeni reprodukciji in minulem delu (ZRRMD) odločajo delavci o investicijski odločitvi z osebnim izjavljanjem, razen v primerih, ko gre za investicijska vlaganja manjših vrednosti (19. člen).

Ali je osebno izjavljanje potrebno pri sklepanju vseh pravnih poslov, ki se nanašajo na večje investicije, ali pa le za združevanje sredstev, torej le za sklepanje sporazumov, kakor bi se dalo razbrati iz 30. člena ZRRMD?

Ali velja osebno izjavljanje le za investicijske odločitve v okviru lastne organizacije, ne pa tudi v primerih vlaganj v druge organizacije združenega dela?

Ob tem pa je nejasno še razmerje med temi pravili in določbo 467. člena ZZZ, ki dovoljuje sklepanje posojil in sporazumov o združevanju sredstev za razširitev materialne osnove dela že ob poprejšnji obravnavi na način, ki ga določa statut in ob tem, da mora delavski svet dobiti mnenje sindikata.

Najprej naj poudarimo, da določba 19. člena iz uvodnih določb ZRRMD velja za vse posebne določbe v drugih poglavjih. Uveljavljeno je torej splošno pravilo. To pravilo o odločanju z osebnim izjavljanjem temelji na določbi 151. člena zakona o združenem delu, ki pravi, da o vsaki delitvi dohodka odločajo delavci z osebnim izjavljanjem, saj gre za uresničevanje neodtujljive pravice delavcev (13. in 462. člen ZZZ).

Delavci so dolžni v samoupravnem splošnem aktu opredeliti način odločanja z osebnim izjavljanjem (zbor delavcev ali referendum) ter določiti, kaj štejejo za večjo investicijo (razmerje nasproti čistemu dohodku, razmerje nasproti osnovnim sredstvom in podobno, pravi-

loma ne navajamo absolutnih zneskov).

Kaj so sredstva za investicijska vlaganja, določa 14. člen ZRRMD. To so lastna sredstva iz čistega dohodka; združena sredstva iz ustvarjenega skupnega dohodka; denarna sredstva, združena v banko ali drugo finančno organizacijo; druga sredstva, ki se lahko uporabljajo po zakonu (amortizacija); sredstva tujih oseb; sredstva na podlagi pogodb.

Investicijska odločitve, ki se izpelje s pogodbatni (posojilnimi), pomeni tudi razpolaganje z delom čistega dohodka, zato bo organizacija, ki bo lastna sredstva dala drugi organizaciji združenega dela za investicije, morala za sklenitev take pogodbe imeti poprejšnji sklep delavcev, sprejet z osebnim izjavljanjem. Prav tako bo organizacija, ki je nosilec investicije, sprejemala investicijske odločitve o večji vrednosti z osebnim izjavljanjem ne glede na to, s kakšnim pravnim poslom bo pridobila sredstva za investicije, saj ima taka odločitev posledice v dohodkovnem položaju delavcev.

Razlago vseh določb, ki se v praksi pojavljajo kot sporne, je treba iskati v pravilu 462. člena ZZZ, da delavci o vseh neodtujljivih pravicah odločajo z osebnim izjavljanjem, razpolaganje z dohodkom pa je neodtujljiva pravica dela z združenimi sredstvi (13. člen ZZZ). Tako ne more biti dileme o osebnem izjavljanju glede investicij — ne glede na to, za kakšen pravni posel gre, pa tudi ne z vidika, ali se vlaga v lastno ali v tujo delovno organizacijo. Pri tem je treba izrecno opozoriti na pravilo iz ZRRMD, da ima drugačen način odločanja za posledico neveljavnost odločitve (5. odstavek 19. člena ZRRMD).

Ob odločanju z osebnim izjavljanjem je treba opozoriti na to, da je investicijska odločitev delavcev neveljavna, če ni bila predhodno opredeljena v temeljnih plana (18. člena ZRRMD). To pravilo utegne povzročiti težave.

Temelje plana sprejemajo delavci z referendumom, sprejeta obveznost je določena. Uveljaviti bi bilo treba pravno pravilo, da o isti stvari ne odločamo dvakrat. Lahko se zgodi, da so de-

lavci večjo investicijo opredelili v temeljnih plana, ko pa je izdelana strokovna podlaga z vsemi potrebnimi elementi, tako odločitev odklonijo z osebnim izjavljanjem. V SR Sloveniji smo ob razpravi pri sprejemanju ZRRMD opozarjali na to, vendar ni zaleglo. Tako pride do protislovne situacije — obveza velja, pa ni sprejeta. Zato bi bilo treba v splošnih aktih določiti, kdaj se lahko odločanje ponavlja, morda kar z enakimi pravili kot pri referendumu. Zaradi nujnosti primerov ne bi bilo napak, da spremenjenega predloga, ki bi upošteval pripombe delavcev, ne štejemo za odločanje o isti stvari. Uveljavili bi torej pravilo, da se lahko spremenjen predlog (nižje vrednosti, daljša investicijska etapa itd.) obravnava pred iztekom rokov.

Omenili smo vsebinsko 467. člena ZZZ. Očitno gre za nasprotja med ZZZ in ZRRMD. Uveljavi se pravilo, da kasnejši predpis razveljavi prejšnjega, pa tudi — da specialni predpis razveljavi splošnega. Ni torej potrebno izrecno povedati, da neka norma ne velja več. J. Š.

Obrambni načrt

Obrambni načrt sozda Merx obsega varnostni načrt in načrt mobilizacije in delovanja v vojni. Oboje vključuje vrsto natančno določenih obveznosti in zadolžitve.

K varnostnemu načrtu sodita tudi načrta civilne in narodne zaščite. V Delovni skupnosti skupnih služb sozda morajo zaradi posebnega pomena, ki ga ima sozd v preskrbi, izdelati še poseben načrt narodne zaščite. V načrtu pripravljenosti so obdelani vsi osnovni elementi in vsak izvajalec obrambnih priprav pozna svoje naloge. Načrt mobilizacije sloni na samoklicu, tele-

fonskem pozivu, kurirskem pozivanju in na javni splošni mobilizaciji. Sem sodi tudi ocena možnosti za delovanje v izrednih in vojnih razmerah, medtem ko načrta za delovanje v vojni še niso v celoti izdelali. Manjkajo tisti deli, ki jih morajo dopolniti v delovnih organizacijah Blagovni center, Mlinskopredelovalna industrija, Kmetijski kombinat Šentjur in Dravinjski dom Slovenske Konjice.

V načrtu mobilizacije in delovanja v vojni so obdelali delovanje v Delovni skupnosti skupnih služb v neposredni vojni nevarnosti in med vojno. V taki situa-

ciji bi deloval marketinški sektor z določenim številom delavcev. Za ostale velja vojni razpored ali razpored na druge dolžnosti v okviru splošnega ljudskega odpora oziroma so na razpolago Zavodu za zaposlovanje.

Za nakup zaščitnih sredstev in drugega potrebnega materiala smo v sozdu odobrili 241.000 dinarjev.

Da bi komite za SLO in družbeno samozaščito lahko nemojteno opravljal svoje delo, je delavski svet za posamezne člane imenoval tudi namestnika oziroma tri druge člane.

Prejeli smo

Preusmeritev v trgovini

Razvoj trgovine v preteklem obdobju ni temeljil na ugotovljenih potrebah kraja, ampak bolj na željah. Napačno je bilo, da so o razvoju trgovine z administrativno močjo odločali o skrajno ekstenzivni, danes neracionalni ponudbi v določenem gospodarsko-političnem okolju, tudi brez upoštevanja samoupravnih organov ter strokovnih struktur.

Priznanje storjenih napak je eden od pogojev za strukturno in programsko preobrazbo, obenem pa moramo preprečiti negativen vpliv na bodoče razvojne in predvsem intenzivne prodajne odločitve. Zmanjšanje takšnih napačnih odločitev je nujno za dovolj ostro selekcijo neobetavnih naložb.

Preobrazba bo omogočila strokovne odločitve, da opustimo megalomanske in neperpektivne načrte ter sprejememo časa ter kupni moči primerno odločitve. Za rešitev naložbenih sredstev (to je bolj važno kot »dober glas« tistih, ki so odločali o napačnih naložbah) je treba uporabiti vse znanje in izkušnje (strokovnih kadrov) s področij programske politike, tehnologije in inovacij.

Pri tehtanju, katera odločitev

je najbolj primerna za sedanjí čas, je treba še posebej proučiti, ali bomo opustili programe, če to predstavlja manjše breme, ali preložili neobetavne na kasnejši čas, če to omogoča enakomernjšo porazdelitev napačno naloženih sredstev.

Izhodišče je jasna perspektiva, da je v naši družbi konec merkantilizma, da odmrznitve ne bodo ustvarjale trga in dohodka za zgrešene naložbe ter da je splošna gospodarsko-politična situacija takšna, da bo odprava (beri zamrznitev, ukinitve, preusmeritev itd.) zgrešenih investicij veliko manjše zlo kot agonija (brez obratnih sredstev), kot vztrajanje pri napačno zasnovanih naložbah v breme delavcev.

Sklicevanje na sklepe in odločitve samoupravnih organov, ki so morali velikokrat odločati o že končnih dejstvih med bolj ali manj slabimi variantami (ker dobrih ni bilo), ne zmanjša odgovornosti zagovornikov ter predlagateljev takih neobetavnih naložb, četudi so bili ti sestavljeni v sodelovanju z ozko administrativno-političnimi poslovnimi krogi.

Anton Laznik,
dipl. ekonomist

Antonija Klembas odšla v pokoj

Antonija Klembas je od začeta obratovanja pekarnice Zagorje pa do svoje upokojitve neprekinjeno delala v tem kolektivu, v kolektivu, kjer bomo letos proslavljali 25. obletnico. Leta nazaj je bilo delo zelo težko, zlasti takrat, ko je pekarna s kruhom oskrbovala tudi trboveljsko občino.

Ko je Antonija delala in živela s kolektivom, je razne organizacijske in reorganizacijske sprejembe vselej sprejemala z razumevanjem, pripravljena, da vselej vestno in odgovorno opravi svojo dolžnost skladišnice-komisionarke. Naložena dela in naloge je brez pripomb in dobro izpolnila. Takšno delavko, kot je bila Antonija Klembas, bomo v kolektivu še kako pogrešali. Če je kdo potreboval pomoč, je bila Tončka na mestu,

če je pred leti, ko smo proizvajali še ročno, v proizvodnji zaškripalo, je Tončka ponudila svoje roke.

Četudi v kolektivu nismo doživljali le dobrih časov, Tončka nikoli ni razmišljala, da bi si delo poiskala drugje. Raje je dala svoj delež, da bi se pogoji dela izboljšali. Bila je družabna, delovna, marsikaj je prispevala h krepitvi tovariških odnosov, opozarjala je, da moramo delo bolj organizirati in dobro oskrbovati trg z našim vsakdanjim kruhom. Sodelovala je z vsemi v pekarni in prav te njene kvalitete bi morale služiti kot primer mladim — delati in živeti je treba v kolektivu in s kolektivom, potlej uspeh ne bo izostal.

Tončka je precej svojega časa posvetila sindikalni aktivnosti, pripravljala letne konference in občne zборе.

Poslovala se je s solzami v očeh. Teško je zapustiti kolektiv, s katerim živiš in delaš četrsto letja. Pripravila je poslovilni dan, prvi takšen v kolektivu pekarnice. Prišli so vsi vodilni in družbenopolitični delavci in seveda vsi delavci. Izrekli smo ji vse priznanje, ji podarili skromno darilo, potlej pa obujali spomine na leta, ki so tako hitro potekla. Razmišljali smo o minulih težkih časih, ko smo tudi ob nedeljah s konzervo v žepu (za malico) prihajali v službo, medtem ko so se drugi brezskrbno sprehajali po parku in uživali, ne da bi vedeli, kdo in s kakšnimi naporji zanje peče kruh.

Naši Tončki želimo, da zdrava in srečna uživa zasluženo pokojnino.

Dževad Alimanović

Malo za šalo, malo zares...

Stoletniki ne marajo pečenke

Stoletniki v Gruziji ne marajo pečenega mesa in sladkorja, pojejo pa veliko zelenjave, sadja, mlečnih izdelkov in medu. To so ugotovili strokovnjaki inštituta za prehrano v Gruziji, sovjetski republiki, v kateri živi 60.000 ljudi, starejših od 90 let. Gruzinski stoletniki pojejo manj hrane, kot jo zdravniki sicer priporočajo. Gruzinske »korenine« imajo meso najrajši kuhano, v njihovi prehrani pa je tudi malo holestrola.

Muzej kruha

Ali ste že slišali, da so v središču Moskve pred kratkim odprli zares nenavaden muzej — muzej kruha. Med razstavljenimi izdelki je na primer kruh, kakršnega so pekli v času carja Petra I., pa tudi kruh, velik kot bonbon, ki so ga sovjetski kozmonavti imeli s seboj v vesolju. V muzeju je mogoče videti tudi silno stare in pisane recepte za mešanje in peko kruha.

Kolo na sončni pogon

Anglež Alan Freeman je napravil kolo, ki ga poganja energija. Na svojem vozilu ima tablo z 98 fotocelicami, ki polnijo 12-voltni akumulator. Ta napaja motor na kolesu. Akumulirana energija zadošča, da se Freeman prepelje 50 kilometrov z največjo hitrostjo 24 kilometrov na uro. Kadar je vreme sončno,

kolo ne uporablja akumulatorja — energija se prenaša iz fotocelic neposredno na motor. Tedaj se hitrost zmanjša na 13 kilometrov na uro.

Kokoši rešujejo krokodile

Grobo kožo na spodnjem delu kokošjih nog so do zdaj imeli za neuporabno, toda švicarski urarji so ugotovili, da je prav ta odlična surovina za izdelavo jermenčkov za zapestne ure. Koža s kokošjih nog ne bo tako draga kot drugo boljše usnje, ki ga uporabljajo v te namene, zato tudi ne bodo več tako množično lovili krokodilov, aligatorjev in kuščarjev raznih velikosti, katerih kože so uporabljali za jermenčke.

Zelenjava sredi zime

Jagode sredi zime. Paradižnik, solata, zelje, čebula, redkvice so na voljo, čeprav zunaj sneži. Sredi hiše ali celo sredi dnevne sobe, če vam tako bolj ugaja... Carlo Facchini, gojitelj gob iz San Silvestra v Italiji, je iz jekla izdelal premični vrt s šestimi predeli, v katerem vsi, ki cenijo svežo zelenjavo, lahko gojijo, kar jim je ljub, le povrtine ne smejo zrasti višje od 50 centimetrov.

Vzdržljivi polži

Sliši se neverjetno, a je res, trdijo strokovnjaki. Nekatere polže je moč oživiti tudi potem, ko so bili dolgo izpostavljeni temperaturi minus 120 stopinj.

Avtomat za jajca

Zaradi krhke lupine je jajca težko skladiščiti. Poleg tega je zlaganje jajc v lepenkaste škatle s posebnimi platoji ročno delo.

Zato sta inženirja Marton in Macšek iz Bratislave naredila avtomat, ki s pomočjo pnevmatike v eni uri spakira 18 tisoč jajc — in pri tem ne razbije niti enega.

Podganini zobje

Kot je znano, lahko čisto povprečna podgana pregrizne svinčeno cev. To ni prav nič čudnega, če pomislimo, da je pritisk njenih zob na šest in pol kvadratnih cen-

timetrih komaj kaj manjši od 11 ton. Tako se mora vdati še kovina.

Kunčja nadloga

Avstralski kunci so potomci nekaj parov živali, ki so jih leta 1850 ali 1858 pripeljali iz Anglije. Tako naglo so se razmnoževali, da so kmalu postali neznosna nadloga.

Velikanska krizantema

Neki amaterski vrtnar iz Francije je vzgojil grmiček krizantem, za katere menijo, da so največje na svetu. Rastlina je visoka 183 cm, na njej so našli 680

cvetov, obseg grma pa je več kot pet metrov.

Zbiratelji

Ali ste že slišali, da so imeli mnogi znani ljudje raznovrstne in nenavadne zbirke. Tako je britanski kralj Edvard VII. zbiral palice, Jurij VI. je imel več kot tisoč čajnikov, Bismarck je zbiral termometre, za Karla Rothschilda pa trdijo, da je imel veliko zbirko živih bolh.

Praščiji stres

Tudi praščiji lahko doživijo stres — je potrdilo vrhovno sodišče ameriške države Montane. Vse se je začelo tistega dne, ko so državne oblasti sklenile, da bodo tik ob farmi Clintona in Jacqueline Hovey speljali novo avtomobilsko cesto. Hoveyeva sta

se zaman trudila, ko sta pojasnjevala, da bo hrup prizadel njune prašiče. Cesto so potegnili mimo njune farne, pa pika. Zakonca sta se po pravico zatekla na nižje sodišče in potem na vrhovno. Obe sodišči sta se končno zedinili v sodbi, da bodo lastnikoma zaradi »praščjega stresa« izplačali odškodnino v višini 243 tisoč dolarjev.

Rešitev nagradne križanke

SKET, TEKSAS, BAS, OMO, TANI, AMORALNOST, TOR, ARAT, MINER, ORTOGON, NIKAI, ROD, ORNITOLOG, EKONOM, PNEVMA, ROTO, SAN, KAPLJICA, ONAGER, ETOLOGIJA, ATIČAN, IN, VUČO, NRAVI, IVAR, AZI, ERJAVEC, ARAVALI, LEC, RAE, AT, SALINAS, EMA

ČUTIM

*Že same misli so svetle,
svetle kot tvoje oči,
ki plavajo v solzah —
tako se mi zdi.*

*V tvojem nasmehu čutim preprostost,
čutim iskrenost tvojega duha,
vse to je kakor neskončna
modrina neba.*

*V tvoji bližini se razcvetam
kot roža, v tvojem objemu
se dragi, topim,
kadar sem sama — le hrepenim...*

ZDENKA DETIČEK

Nagradna križanka za naš družinski krog

PREMIER	UDELEŽENEC SEMINARJA	SODOBNIK KELTOV	AMER. ASTRONOM (GEORGE)	OČKA	KARIKATURIST MAVER	VRATI NA KONCU NJAVE	RENIJ	LJUBITELJ, NEPROFESIONALLEC	SESTAVIL: R. N.	PODELITEV IMENA	ORAČ, KMET	UGANDSKI DIKTATOR AMIN	NOSILNOST LADJE	OBLIKA MOŠ. IMENA IVAN	PRODAJALKA V KANTINI	STAR SLOVAN
VELIKO STOJEČE OGLEDALO					PREDLOG	MOREEŠE SANJE SOLZICE			OCENA, PRESOJA							
FIL. NAUKO TEM, DA JE ZNANJE RELATIVNO									GOBEC							
FR. PISATELJ, NATURALIST (-NANA-)							NEALKOHOLIK		GL. MESTO ŠVICE							
VRSTA KONJSKEGA TEKA, DIR				REDKOST			PREDST. PRAVOSL. SAMOSTANA					PODOBA GOLEGA TELESA				NEKD. EGIPT. VLADAR
SPORTSKE NOVOSTI		MOŠKI SUKNJIC	SKUPEK ENAKIH CELIC V TELESU	VODJA, PRIREDITELJ					GL. JED NA VZHODU					IVAN FRANKO		
USTANOVITELJ KODAKA				STO CENTIMETROV					ALBERT EINSTEIN					GOROVJE NA POLOTOKU KRIMU		
ANG. POMORŠČAK, KI JE OBJADRAL SVET					MADŽ. ŠAH. VELEMOJSTER	PIJAČA IZ RIŽA	ZARA	ORGAN VOHA	PEVKA PRODNIK				ZRAK (grško, v sestavi.)			
SOVJET. POLITIK HRUŠČOV					ZEN. PEV. GLAS		HRV. SKLADATELJ (KRSTO)		IGRALKA GARDNER				NEKDANJI DAVEK			
HRV. DRAMATIK IN PREVAJALEC							MESTO V J. TURČIJI			INDIJSKA PREMIERKA GANDHI						
							ISAAC NEWTON			RIMSKA 4						
KUTINA		KRAJ PRI VELIKIH LAŠČAH										LJUBLJ. TOVARNA PIJAC				
								NASA NAJDALEŽJA REKA						AM. FILM. IGRALEC (JAMES)		

